

ZPRAVODAJ MATICE SLEZSKÉ

Číslo 77

Únor 2016

SLOVO ÚVODEM

Vážení přátelé a příznivci Matice slezské,

po delší odmlce se vám do rukou dostává další číslo našeho zpravodaje. I přes tuto odmlku však nepochybuji, že jste o Matici slezské v uplynulém roce přece jen něco slyšeli, ať už v souvislosti s vlastivědnými zájezdy a výlety, mezinárodním festivalem Beethovenův Hradec, tradičními Slezskými dny v Dolní Lomné, dalším ročníkem Vlastivědných listů, vánočním koncertem nebo Matičním domem, který díky opavským spolkům nově sídlícím v jeho prostorách znovu ožil. Co všechno se v matičním životě vloni odehrálo, co je nového a co nás čeká v tomto roce, si můžete nyní přečíst. A přestože je toto číslo zpravodaje mou premiérou, věřím, že vás nezklame.

Ing. Jana Novotná Galuszková
předsedkyně Matice slezské
předsedkyně Matice slezské, místního odboru v Opavě

Pozvánka na členskou schůzi opavského odboru Matice slezské

Opavský odbor Matice slezské zve všechny své členy a příznivce na členskou schůzi, která se koná ve čtvrtek 17. března 2016 od 16.00 hodin v aule Církevní konzervatoře Opava, Beethovenova 1. Program bude obohacen kulturním vystoupením studentů a pedagogů opavské konzervatoře. Pozvánku s podrobným programem najdete uvnitř tohoto čísla. Těšíme se na hojnou účast.

Z ČINNOSTI MATICE SLEZSKÉ V ROCE 2015

Přestože podle čínské mytologie měl rok 2015 – rok „dřevěné kozy“ - představovat klidnější období, v životě Matice slezské byl obdobím poněkud hektickým, plným změn, překonávání překážek a hledání nových řešení. I v tomto neklidném období však Matice dostala svému poslání pečovat a rozvíjet tradice ve Slezsku a tím obohacovat život jeho obyvatel.

Z činnosti odboru v Opavě

Hlavním nelehkým úkolem opavského odboru je již delší dobu péče o historické matiční sídlo – **Matiční dům**. V loňském roce pokračovala nelehká jednání o pozemcích pod budovami tvořícími komplex Matičního domu. Tyto pozemky, původně v majetku Matice opavské, se nepříznivými historickými událostmi v průběhu minulého století a také změnou legislativy dostaly do vlastnictví státu, který nyní prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových trvá na odkoupení těchto pozemků za téměř 1,8 milionu Kč nebo placeném pronájmu. Toto by ve svém důsledku znamenalo, že Matice slezská by nyní musela znovu platit za to, za co již jednou v historii zaplatili její zakladatelé ve snaze zajistit důstojné zázemí pro matiční činnost ve Slezsku. Vedení opavského odboru, který je vlastníkem budov, se však nevzdává, vede nekončící jednání se zmiňovaným úřadem, obrací se s žádostmi o pomoc na zástupce města i poslance (a dokonce i na samotného ministra financí), sepisuje a shromažďuje všechny nezbytné dokumenty, které by pomohly tuto patovou situaci vyřešit a vrátit tento historický majetek zpět do rukou Matice slezské.

Kromě této „pozemkové bitvy“ musel opavský odbor v loňském roce řešit důsledky další změny související s Matičním domem. V září 2014 se po více než dvaceti letech z Matičního domu odstěhovala Základní umělecká škola Václava Kálíka a bylo nutné řešit jak naložit s rozsáhlými uvolněnými prostory. Pro většinu těchto prostor se nakonec našli nové uživatelé, kteří s sebou přinesli nový, svěží vítr, a Matiční dům se tak stává místem mnoha zajímavých akcí. Nově zde působí dva známé opavské spolky – spolek „Za Opavu“ a „Bludný kámen“ a své místo zde našlo i buddhistické centrum nabízející zklidnění v tolik hektickém současném světě.

K nejvýraznějším počínům opavského odboru v oblasti kultury bezesporu patřila Mezinárodní interpretační soutěž **Beethovenův Hradec**, která patří k nejvýznamnějším kulturním událostem pořádaným v rámci Moravskoslezského kraje i celé České republiky. Protože historie této soutěže sahá až do roku 1961, lze ji plným právem považovat za jednu z tradic našeho regionu, o kterou je nutné i nadále pečovat, a právě proto organizaci této akce od roku 2014 převzala Matice slezská. Tato prestižní soutěž je určena studentům středních a vysokých hudebních škol z celého světa a za více než 50 let své existence se dostala do širokého povědomí hudební veřejnosti nejen v Evropě. 53. ročník této soutěže se konal ve dnech 25. – 28. června 2015 a byl určen studentům oboru viola. Z 64 přihlášených zájemců se soutěže nakonec zúčastnilo 29 účastníků z 11 zemí. Zahajovací

koncert Korngold kvartetu s členy mezinárodní poroty si přišly poslechnout přes dvě stovky posluchačů. V následujících třech dnech probíhala náročná tříkolová soutěž, jejíž vítězkou se nakonec stala účastnice z Velké Británie před účastnicí z Japonska a Ukrajiny. Festival vyvrcholil slavnostním vyhlášením výsledků soutěže a koncertem laureátů s názvem „Radost z vítězství“, který byl natáčen Českým rozhlasem. Součástí slavnostního večera byl také křest knihy „Vzácné hudební nástroje na zámku v Hradci nad Moravicí“.

V polovině a na konci loňského roku vydal opavský odbor další dvě čísla **Vlastivědných listů Slezska a severní Moravy**. Tento časopis si stále drží vysokou obsahovou i grafickou úroveň a také loňský, v pořadí již 41. ročník své čtenáře v dostatečné míře uspokojil. Obě čísla tohoto ročníku stejně jako i starší čísla časopisu jsou stále k dostání na sekretariátu Matice slezské v Opavě.

Na jaře loňského roku opavský odbor zorganizoval dva **vlastivědné zájezdy**. Hlavními cíli prvního zájezdu, který se konal v dubnu, byly Boskovice a Kunštát, v květnu pak milovníci putování po krásách naší země navštívili Valašsko.

Také v loňském roce inicioval opavský odbor Matice slezské anketu „**Opavská Thálie**“, která je realizována ve spolupráci se Slezským divadlem v Opavě a sponzory. Cenu diváka za umělecký přínos Slezskému divadlu v Opavě v sezóně 2014/2015 získala Ilona Tichá, pedagožka pěveckého oddělení ZUŠ Krnov a sólistka Slezského divadla.

V samotném závěru roku se v prostorách kaple Božského srdce Páně v Marianu v Opavě uskutečnil **tradiční vánoční koncert** pořádaný opavským odborem Matice slezské. Pro návštěvníky byla připravena obnovená premiéra vánoční mše Missa Pastorilia Jana Thenyho, nalezená v hudebním archivu minoritského kláštera v Opavě. Na koncertě vystoupil soubor Musica Variabile složený z členů Kubínova kvarteta Ostrava a členové opery Národního divadla Moravskoslezského v Ostravě.

Nedílnou součástí osvětové a propagační činnosti moderní doby jsou **internetové stránky**. Také Matice slezská má od roku 2013 vlastní stránky www.maticeslezska-opava.cz. Přestože jsou tyto stránky věnovány celé Matici slezské, jsou plně provozovány a financovány opavským odborem. V průběhu loňského roku byly stránky průběžně aktualizovány a doplňovány, pokud však mají nabízet aktuální a široké informace z činnosti všech matičních odborů opavské i těšínské oblasti, je nutné na adresu předsedkyně zasílat podněty a podklady pro jejich zveřejnění. Totéž platí i pro zveřejňování informací v tomto zpravodaji.

Jednou z forem osvětové činnosti Matice slezské jsou také **přednášky a besedy**. V roce 2015 byl ve spolupráci se Slezským gymnáziem v Opavě zahájen pilotní projekt, jehož obsahem je zahrnutí přednášek o historii a současnosti Matice slezské do výuky dějepisu v 2. a 3. ročníku gymnázia. Příležitostné přednášky a besedy byly realizovány také v opavském klubu důchodců či při skupinových návštěvách v Matičním domě.

Z činnosti odboru v Dolní Lomné

Nejvýznamnějšími akcemi pořádanými v loňském roce místní odborem v Dolní Lomné byly dva tradiční festivaly – **Festival na pomezí a Slezské dny**. Ve dnech 3. - 4. července 2015 se konal již 23. ročník Festivalu na pomezí. Páteční festivalový večer zahájily BUTY, ale vystoupení Tomáše Kluse doslova uvedlo nadšené diváky do varu. Po sobotním galaprogramu byl pro všechny tancechtivé připraven countrybál. Neméně úspěšný byl i 46. ročník mezinárodního folklorního festivalu Slezské dny, který se v areálu Matice slezské v Dolní Lomné uskutečnil ve dnech 5. – 6. září 2015.

Z činnosti odboru v Bystřici nad Olší

Místní odbor v Bystřici nad Olší, nejmladší odbor Matice slezské, svou činnost v loňském roce zaměřil především na shromáždění podkladů pro vydání knihy „Historie a současnost Matice slezské Bystřice nad Olší“. Kniha by měla být vydána v roce 2016.

Z činnosti odboru v Hradci nad Moravicí

Místní odbor v Hradci nad Moravicí v průběhu roku 2015 uskutečnil vlastivědný zájezd na Hlučínsko, pro členy odboru byla připravena prohlídka hradeckého zámku a ve spolupráci s Klubem českých turistů se uskutečnila vlastivědná vycházka zámeckým parkem a okolím. Ve spolupráci se sdružením *Za lepší Hradec* odbor zorganizoval cestopisnou přednášku „Vrcholy Dolomit – němí svědci první světové války“ a přednášku zaměřenou na staré pohlednice Hradce nad Moravicí a jeho okolí. U příležitosti 70. výročí ukončení druhé světové války se odbor podílel na přípravě vzpomínkové akce, která se konala na obnoveném památném místě připomínajícím zdejší úkryt desítek hradeckých občanů před frontovými boji v roce 1945.

Z činnosti odboru v Krnově

Krnovský odbor Matice slezské ve spolupráci s Městskou knihovnou v Krnově v loňském roce uspořádal již IX. ročník akce nazvané „Moje čítanka“, jehož tématem byla „Má nejoblíbenější kniha o Krnově“. Součástí tohoto literárního večera bylo i čtení ukázek z nové knihy Vladimíra Bluchy „Příběh bronzových rolníček“. Další tradiční akcí krnovského odboru byla předvánoční soutěž o nejlepší krnovský perníček. Odbor se také aktivně podílel na zájezdech pořádaných krnovskými učiteli-seniory.

KRÁTKÉ ZPRÁVY

Změny a upravené stanovy Matice slezské zaregistrovány

Na základě usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. dubna 2015 byly do spolkového rejstříku zapsány nové údaje Matice slezské jako hlavního spolku, a to v podobě, jaká je vyžadována novou legislativou. Do sbírky listin byly vloženy nové stanovy Matice slezské po změnách schválených na shromáždění zástupců oblastí Matice slezské dne 29. 11. 2014 a úpravách vyžádaných Krajským soudem v Ostravě. Název Matice slezské jako hlavního spolku se na základě výjimky dle § 3042 nového občanského zákoníku nemění. Všechny údaje i nové stanovy jsou veřejně dostupné na <http://portal.justice.cz>.

Změna kontaktů a provozní doby v Matičním domě v Opavě

Všem návštěvníkům sekretariátu Matice slezské v Matičním domě v Opavě oznamujeme, že od ledna 2016 je sekretariát otevřen pouze jeden den v týdnu, a to vždy ve středu od 14.00 – 17.00 hod. Zrušena byla také pevná telefonní linka 553716365. Zájemci mohou využít telefonní kontakt na předsedkyni Janu Novotnou Galuszkovou, který je 606732270. E-mailový kontakt maticeslezska@atlas.cz zůstává beze změn.

Připomenutí členům Matice slezské

Vstoupili jsme do nového roku, a tak je na místě si připomenout, že je třeba uhradit členské příspěvky. Protože čas velmi rychle utíká, stává se, že u některých členů dochází občas k prodlení úhrady a dluží pak příspěvek nejen za loňský rok, ale i za období předcházející.

Výše členských příspěvků se liší podle rozhodnutí jednotlivých místních odborů, u všech jsou však velmi nízké. V opavském odboru to představuje roční částku 100 Kč u výdělečně činných členů, pro ostatní jen 50 Kč. Příspěvek je možné uhradit v hotovosti na sekretariátu Matice slezské v Matičním domě v Opavě (vždy jen ve středu odpoledne), na členské schůzi dne 17. března 2016 nebo zasláním na účet, který vám na požádání sdělíme. V případě bezhotovostní úhrady na účet vždy prosím ve zprávě pro příjemce uvádějte účel platby. Za všechny uhrazené příspěvky předem děkujeme.

Vzpomínka na pana Milana Mainuše

Dne 26. ledna t.r. zemřel nečekaně ve věku 68 let pan Milan Mainuš, vynikající fotograf, který své umění zaměřil na dokumentování krás a významných akcí v našem regionu, především pak v Hradci nad Moravicí. Pan Mainuš byl v posledních letech „dvorním“ fotografem mezinárodní soutěže Beethovenův Hradec a jeho krásná fotografie hradeckého zámku také zdobí titulní stranu nejnovějšího čísla Vlastivědných listů. Matice slezská děkuje za všechny fotografie, které tak budou trvalou vzpomínkou na jejich autora.

CO NÁS ČEKÁ V ROCE 2016

Pro rok 2016 - rok „ohnivé opice“ má být charakteristická dynamika, pohyb vpřed, dosažení cílů. A to je přesně to, co Matice slezská potřebuje.

Hlavním letošním úkolem, který se týká všech matičních odborů, je vybojovat „papírovou válku“ při zapsání všech řádných údajů do spolkového rejstříku tak, jak vyžaduje nová legislativa. Tento úkol je lehký jen zdánlivě, což se ukázalo již při předložení návrhu na zapsání údajů Matice slezské jako hlavního spolku v loňském roce. Toto se nakonec podařilo a nyní je nutné zapsat všechny potřebné údaje za jednotlivé odbory jako pobočné spolky. Na Krajský soud v Ostravě je nutné podat 16 samostatných návrhů za jednotlivé odbory, a to nejpozději do konce června, aby návrhy nepodléhaly soudnímu poplatku. Protože dle zákona návrh na zápis nepodávají samotné pobočné spolky, ale hlavní spolek, pro úspěšné zvládnutí celého procesu je nutná úzká spolupráce jednotlivých odborů s předsedkyní Matice slezské, která musí všechny návrhy zpracovat do předepsané podoby a poté zaslat na Krajský soud. Proto již v červenci loňského roku byl předsedům všech místních odborů zaslán dopis předsedkyně s pokyny jak v této věci postupovat, vše bylo podrobně projednáno také na zasedání ústředního výboru Matice slezské v září 2015 a vzhledem k blížícímu se termínu i v tomto zpravodaji předsedkyně znovu vyzývá všechny odbory ke spolupráci.

VÝZVA VŠEM ODBORŮM MATICE SLEZSKÉ

Předsedkyně Matice slezské vyzývá všechny místní odbory k předložení podkladů pro zapsání všech řádných údajů do spolkového rejstříku tak, jak vyžaduje nová legislativa. Samostatné návrhy podané předsedkyní Matice slezské za jednotlivé odbory musí být na Krajský soud v Ostravě předloženy do konce roku 2016, avšak osvobození od soudního poplatku platí jen do 30. 6. 2016. Všechny podklady uvedené v pokynech zasláných všem odborům v loňském roce musí být předsedkyni dodány nejpozději 1 měsíc před tímto termínem, aby byla dostatečná časová rezerva pro zpracování návrhů a případné doplnění chybějících nebo neúplných dokumentů. Odbory, které dokumenty nepředloží včas, budou muset uhradit příslušný soudní poplatek ve výši 2 000 Kč. Všechny podklady zašlete na adresu Matice slezské, Matiční 2a, 746 01 Opava, elektronické verze dokumentů a další požadované údaje zašlete na e-mailovou adresu maticeslezska@atlas.cz.

Po provedení změny zapsaných údajů na základě pravomocného usnesení Krajského soudu v Ostravě dojde ke změně názvu každého odboru, který bude dle nových Stanov Matice slezské znít „Matice slezská, pobočný spolek ...“ (např. *Matice slezská, pobočný spolek v Opavě; Matice slezská, pobočný spolek v Třanovicích; Matice slezská, pobočný spolek Těšínská oblast* apod.).

Přestože splnění administrativních povinností vyplývajících ze zákona nepředstavuje ten skutečný „pohyb vpřed“ při naplňování věcného poslání Matice v tom pravém slova smyslu, je nezbytným předpokladem pro další existenci a činnost všech matičních odborů, a tudíž i celé Matice slezské. Dalším nezbytným předpokladem pro další existenci je ale také dořešení problému s pozemky pod Matičním domem v Opavě, o kterém se podrobně zmiňujeme na straně 2 tohoto zpravodaje. A to už je úkol mnohem těžší! Doufejme, že historií zocelená Matica i toto v průběhu letošního roku zvládne a pak už jí nebude nic bránit všechny své síly (a taky finanční prostředky) soustředit na vlastní činnost, ke které je předurčena – na činnost v oblasti kultury, osvěty, vzdělávání, ochraně historického a uměleckého dědictví Slezska a udržování jeho tradic.

V současné chvíli je v plném proudu příprava 54. ročníku mezinárodní interpretační soutěže a festivalu Beethovenův Hradec, který je letos určen pro obor klavír a uskuteční se ve dnech 16. – 19. června 2016. Mezinárodní porota soutěže bude pracovat v tomto složení: předsedkyně Eliška Novotná (Česká republika), Arta Arnican (Lotyšsko, Švýcarsko), Magdalena Lisak (Polsko), David Mareček (Česká republika) a Marcus Schirmer (Rakousko). Opavský odbor Matice slezské jako organizátor této soutěže očekává, že takto exkluzivně sestavená porota opět osloví mnoho talentovaných instrumentalistů z mnoha zemí a také že návštěvnost závěrečného koncertu laureátů bude ještě vyšší než vloni. Organizátoři soutěže již nyní činí první kroky také pro přípravu jubilejního 55. ročníku v roce 2017, na kterém by mezi porotci měl usednout nejvýznamnější český houslista současnosti Ivan Ženatý a na kterém by v rámci zahajovacího koncertu festivalu měl vystoupit orchestr Ostravské univerzity.

I přes nelehkou finanční situaci připravuje opavský odbor pro zájemce o slezskou problematiku vydání 42. ročníku Vlastivědných listů Slezska a severní Moravy.

Protože v příštím roce uplyne 140 let od založení Matice opavské, zaměří opavský odbor letos své síly na přípravu širokých propagačně-osvětových aktivit, které by jednak měly být důstojným připomenutím tohoto významného výročí a jednak by měly významným způsobem přispět k procesu znovurozšiřování povědomí o Slezsku. Samozřejmě vše bude záležet na finančních možnostech opavského odboru, ale nejen na nich. Je nutné sestavit tým spolupracujících lidí, a to nejen z řad Matice slezské, ale i dalších institucí, které by se mohly na připomenutí 140 let matiční činnosti ve Slezsku podílet, např. Slezské zemské muzeum, Slezská univerzita nebo město Opava.

A možná právě na tomto místě by bylo vhodné definovat ten jednoznačně nejdůležitější úkol jak pro tento rok, tak i pro ty další. Je nutné rozšířit a posílit členskou základnu všech místních odborů, a to především o aktivní členy, kteří by měli chuť a energii podílet se na plnění konkrétních úkolů a kteří by chtěli přispět novými nápady jak naplňovat současné poslání Matice slezské. Jen tak bude možné dokázat, že i v současném světě, kterému vévodí rychlé životní tempo, ekonomické ukazatele, moderní technologie a všudypřítomná globalizace, má Matica slezská svůj význam.

O Slezsku aneb Co Češi neznají

Fejeton

Jana Novotná Galuszková

Tak už je to zase tady! „Sněhová kalamita na severní Moravě!“ hlásají novinové titulky. No, na přívalech sněhu na konci února by nebylo nic divného a ani sever Moravy není územím s typickým středozezemním klimatem, kde by člověk očekával sníh jen stěží, ale to bychom se nesměli dál ve zprávách dočíst, že sníh ochromil život především v Opavě a jejím okolí. Pořád vám na tom nepřipadá nic divného? Ani se nedivím, protože většina Čechů netuší, že Opava neleží na severní Moravě, ale ve Slezsku. „A severní Morava není Slezsko?“, zeptal by se každý druhý Čech. Ne, není! Stejně jako Skotsko není Anglie, tak Slezsko není Morava, a to ani ta severní. Jak je tedy možné, že většina Čechů v lepším případě toto zaměňuje a v horším případě vůbec netuší, že Slezsko je jednou ze tří historických zemí tvořících Českou republiku? To přesně nevím, ale je pravda, že z dob svých školních let si mnoho zmínek o Slezsku moc nepamatuji, snad jen z dějepisu něco o slezských válkách a pak z literatury Bezručovy *Slezské písně*. Kam se nám to české Slezsko ztratilo? Je všude kolem nás, na mapách, v názvech i v našem státním znaku, ale ne v našich hlavách! Abych byla přesná, ne v hlavách nás, Čechů. Poláci bezpochyby vědí, kde to jejich – polské – Slezsko je a že je nedílnou součástí jejich země. Myslím, že bychom si měli v tomto směru od svých polských sousedů vzít příklad. Nemusíme nutně znát přesné hranice toho našeho českého Slezska, není nutné vědět, která část dvojměstí Frýdku-Místku je na Moravě a která ve Slezsku, či při cestě Ostravou přemýšlet, zda jsem v tuto chvíli v moravské či slezské části města, ale určitě bychom měli o existenci Slezska vědět a nezaměňovat je s žádnou jinou částí naší republiky. A možná by nám pomohly obyčejné brýle! Že nerozumíte? Když jsem totiž nedávno opět dělala osvětu a divila se, jak je možné, že ani mnozí kolegové z česko-polského příhraničí neumí české Slezsko ukázat na mapě, tak kolega Andrzej z Katowic docela vtipně poznamenal: „Třeba je to jen tím, že mají špatné brýle.“ A tak možná bude jen stačit všem těm, kteří o Slezsku nevědí, nechat předeepsat nové brýle!

Fejeton (z franc. *feuilleton*) je specifický publicistický útvar, který vtipně zpracovává zdánlivě nevýznamné, ale zajímavé téma a ukazuje všední věci v novém světle, přičemž je autor hodně subjektivní a vychází z vlastních zážitků.

Zpravodaj Matice slezské č. 77

Vydává Matice slezská, místní odbor v Opavě

Připravila Jana Novotná Galuszková

Vyšlo v únoru 2016